„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr

Ніва

№ 18 (114) БЕЛАСТОК, 4 МАЯ 1958 г. ГОД III

Марыя Рышава працуе настаўніцай у Крынках (Сакольскага павета) і адначасова бібліятэкарам у мясцовай грамадскай бібліятэцы. У яе бібліятэцы ёсць 3.775 тамоў кніжак. У мінулым годзе бібліятэка мела 4 тысячы чытачоў. Марыя Рышава вельмі дакладна вядзе бібліятэку, сочыць за чысцінёй і парадкам. *Фота — АА.*

Пакончыць з кампанійнасцю ў працы БГ-КТ

Прайшло ўжо амаль два месяцы ад часу, калі адбываліся канферэнцыі аддзелаў Беларускага грамадска - культурнага таварыства.

На канферэнцыях БГ-КТ дэлегаты высунулі шмат вельмі цікавых, патрэбных і актуальных прапаноў адносна далейшай дзейнасці Таварыства.

Усіх нас гэта вельмі цешыла.

— Узварухнуліся нашы беларусы, — сцвярджалі мы тады задаволена паціраючы рукі, — ну браткі, цяпер разгорнецца праца.

Нажаль, было гэта толькі ў перадз'ездаўскім перыядзе. Кампанійная праца зварухнула насельніцтва, адбыўся II-гі З'езд Таварыства і ўсё заціхла.

Ну, возьмем хаця-б на прыклад, дзейнасць Беластоцкага аддзела Таварыства ў Міхалове. Некалькі дзён таму пабываў я ў Міхалове, гутарыў са старшынёй праўлення аддзела — Янкам Палоцкім і іншымі членамі праўлення аддзела.

Ад часу канферэнцыі, у Міхалове, не было ніводнага пасяджэння праўлення аддзела, (калі не лічыць, не абавязваючай нікслі, адной гутаркі некалькіх членаў праўлення аддзела), на якім абмеркавана-б канкрэтны план працы аддзела, хаця на бліжэйшы перыяд.

— Яшчэ дагэтуль, — кажа гаварыш Палоцкі, — не прыслана нам ніякіх інструкцый з Галоўнага Праўлення.

Ці-ж для таго, каб распачаць працу ў сваім асяроддзі, трэба так доўга чакаць на інструкцыі «зверху»? Ці-ж не найлепшымі «інструкцыямі» былі канкрэтныя прапановы на канферэнцыі ў Міхалове адносна далейшай працы аддзела.

А хто-ж мае арганізаваць і кіраваць іх рэалізацыяй, як не члены праўлення аддзела, людзі найбольш свядомыя і найбольш актыўныя.

Працы для Беластоцкага аддзела Таварыства ў Міхалове ёсць шмат. I магчымасці разгарнуць яе — вялікія.

Вось хаця-б справа развіцця беларускай асветы ў павеце. У Міхалове ёсць Агульнаадукацыйны ліцэй. Большасць яго вучняў — гэта дзеці сялян з беларускіх акалічных вёсак. Нажаль беларуская мова ў Міхалоўскім ліцэі, яшчэ дагэтуль не здабыла сабе праваў грамадзянства — нараўні з іншымі прадметамі.

Ці-ж не варта пры дапамозе Павятовага Аддзела асветы, вырашыць у канцы гэтую справу? Варта таксама, час-ад-часу, у паразумленні з Аддзелам асветы арганізаваць нарады з беларускімі настаўнікамі. Настаўнікі, пры адпаведным супрацоўніцтве з імі, пры адпаведным кіраўніцтве, маглі-б шмат дапамагчы аддзелу не толькі ў галіне развіцця беларускай асветы, але і наогул у развіцці грамадска-культурнай і гаспадарчай дзейнасці ў нашай вёсцы.

Як вядома, ад даўжэйшага часу ў Міхалове існуе з багатым, навейшым абсталяваннем, Павятовы Дом культуры.

Тут існуе і працуе драматычны, музычны, танцавальны і дэкаратарскі самадзейныя калектывы. Актыўна развівае дзейнасць дзіцячы калектыў ручных работ і іншыя.

Як усім вядома, Міхалова і яго аколіцы — гэта тыпова беларускае асяроддзе. Нажаль у працы ПДК няма нічога беларускага. Не пачуеш тут ніводнай беларускай песні, ніводнай беларускай мелодыі, (хоць ва ўсіх існуючых калектывах ёсць шмат, а то і перавага беларускай моладзі), у бібліятэцы не знойдзеш ніводнай беларускай кніжкі.

Чаму-б праўленню аддзела не паклапаціцца аб тым, каб побач з братняй польскай культурай у Міхалоўскім ПДК развівалася і нашая беларуская культура?

Трэба таксама паклапаціцца і аб тым, каб ПДК стаўся апорай і дапамогай у працы нашых гурткоў мастацкай самадзейнасці і тых, якія ўжо існуюць і тых, якія арганізуюцца. Нават далей, трэба дамагацца, каб ПДК быў інспіратарам у арганізаванні мастацкай самадзейнасці ў нашых вёсках. Гэта з'яўляецца яго абавязкам. Таму-ж ён і называецца Павятовым Домам культуры. Я звярнуў увагу толькі на некаторыя справы ў працы аддзела. Ёсць іх шмат больш і трэба неабходна прыступіць да рэалізацыі іх не чакаючы на інструкцыі Галоўнага Праўлення.

Хаця з другога боку — Янка Палоцкі і не без рацыі. Усё-ж-такі сябры з Галоўнага Праўлення, а асабліва члены Прэзідыума ГП павінны больш цікавіцца працай аддзелаў і час-ад-часу наведаць іх, каб дапамагчы наладзіць інтэнсіўную працу. Нельга зноў чакаць на нейкую кампанію, ці гэта будзе Пленум Галоўнага Праўлення, ці што іншае.

Пара пакончыць з кампанійнасцю і распачаць штодзённую працу сярод нашага насельніцтва, а ёсць яе ў нас вельмі многа.

В. БАРШЧЭУСКІ

У Дні асветы кніжкі і друку

Як штогод, так і ў гэтым годзе ў нашай краіне будуць праходзіць Дні асветы, кніжкі і друку. У гэтыя дні ад 4 да 18 мая трэба распачаць сталую працу, якая далей пашырала-б наш друк і асвету сярод усяго грамадства.

А працы ёсць шмат. Амаль у кожнай вёсцы ёсць яшчэ многа моладзі, якая нават не закончвае пачатковых школ. Асабліва гэта відна на вёсках Беласточчыны. Ёсць яшчэ многа моладзі і старэйшых, якія зусім не чытаюць кніжак і часопісаў.

У далейшым назіраецца сярод моладзі брак ахвоты да навукі, да пашырэння ведаў. Такія адносіны да асветы назіраюцца і сярод старэйшага пакалення.

Трэба ліквідаваць гэтую адсталасць. А гэтага можам дасягнуць тады, калі мы паўсёдзённа будзем старацца, каб пад кожную стрэху папала добрая кніжка і часопіс. Асаблівую ўвагу трэба звярнуць на прафесіянальныя кніжкі і часопісы — па жывёлагадоўлі, вырошчванню раслін, пчалярстве і г. д. Гэтыя кніжкі дапамогуць сялянам атрымаць больш мяса, малака і хлеба з гектара. Дапамогуць узняць нашу вёску на вышэйшы культурны ўзровень, ліквідаваць распаўсюджванне п'янства і ўсялякія злоўжыванні.

Распаўсюджваючы друк, не трэба забываць і аб сваім часопісе — «Ніве». Няхай «Ніва» знойдзецца побач іншых часопісаў у кожнай беларускай хаце.

Заклікаем усіх актывістаў і дзеячоў Беларускага грамадска - культурнага таварыства ўзяцца дружна за распаўсюджванне друку і за пашырэнне асветы.

УСІМ ЧЫТАЧАМ І СІМПАТЫКАМ «НІВЫ», ЯКІЯ ПРЫСЛАЛІ У РЭДАКЦЫЮ ПЕРШАМАЙСКІЯ ПАЖАДАННІ, ВЯЛІКАЕ ДЗЯКУЙ

РЭДАКЦЫЯ

Пасадка дрэў. *П. Сергіевіч. 1950 г.*

Курсы для беларускай моладзі

Цэнная ініцыятыва ЗМВ

Ад 3 да 18 чэрвеня г. г. Ваяводскае Праўленне ЗМВ у Беластоку арганізуе для беларускай моладзі двутыднёвыя, культурна - асветныя курсы.

Курсы адбудуцца ў Сыбе, каля Элку, вельмі маляўнічай, курортнай мясцовасці.

Удзельнікі курса пазнаёмяцца з сваёй роднай культурай, арганізацыяй і кіраваннем харавымі, музыкальнымі і танцавальнымі самадзейнымі калектывамі, з мэтай, каб пасля арганізаваць культурнае жыццё ў сваіх мясцовасцях.

На курс могуць быць прыняты члены і сімпатыкі ЗМВ, ва ўзросце ад 16 да 30 гадоў, якія закончылі 7 клас пачатковай школы. Заявы ўжо цяпер прымаюць Павятовыя Праўленні ЗМВ і аддзелы БГ-КТ. Курс будзе бясплатны. Даезд і прыезд з курса адбудзецца за кошт арганізацыі ЗМВ.

Думаем, што сярод нашай беларускай моладзі не забракне ахвотных закончыць гэтыя карысныя курсы.

(вб)

Пасля візіту Варашылава ў Польшчы

У мінулым нумары пісалі мы аб савецкай дэлегацыі, якая на чале з Варашылавым наведала Польшчу. Вярнуўшыся на радзіму, савецкую дэлегацыю горача сустрэлі масквічы. На мітынгу ў палацы спорту на Лужніках, Клімент Ефрэмавіч Варашылаў падзяліўся сваімі ўражаннямі з паездкі ў Польшчу. Падкрэсліў ён асабліва вялікую сардэчнасць, якою дэлегацыя была акружана ў Польшчы, дзе-б яна не была, і з кім-бы не сустрэлася.

Таксама ўвесь савецкі друк многа месца адводзіў у часе візіту, як і па заканчэнні, дружбе савецкага і польскага народаў, падкрэсліваючы, што візіт Варашылава выліўся ў дэманстрацыю сардэчных суадносін паміж абедзвюма дзяржавамі і іх народамі.

Увесь народ дапамагае пацярпеўшым ад паводкі

У выніку вялікіх ападкаў снегу і раптоўнага раставання яго вясной, у гэтым годзе ў нашай краіне ўтварылася вялікая паводка, якой не памятаюць нават найстарэйшыя людзі. Асабліва грызтоўнай была паводка ў Варшаўскім і Беластоцкім ваяводствах, у ваколіцах рэк Буга і Нарвы.

Узбураныя воды гэтых рэк выйшлі з берагоў і затапілі шмат вёсак, мястэчак, тысячы гектараў ворнай зямлі, наносячы гаспадарам і дзяржаве агромныя страты. Асабліва балючыя страты сёлеташняя паводка нанесла земляробам. Напрыклад у Варшаўскім ваяводстве вада заліла 30 тысяч гектараў ворнай зямлі, у Беластоцкім — 3 тысячы гектараў.

Аб велічыні страт сведчыць факт, што ўсю азіміну залітую вадою трэба будзе заараць. На даволі значным абшары сенажацяў нельга будзе сабраць сена, таму што на іх засталося многа мулу. У шматлікіх вёсках вада знішчыла жыллёвыя і гаспадарчыя будынкі, забрала з сабой збожжа, прызначанае на веснавыя пасевы, пашу. Паводле абліччэнняў, пацярпеўшым гаспадарам трэба як найхутчэй даставіць 730 тон збожжа на веснавыя пасевы.

Разумеючы гэтае цяжкае становішча, дзяржава прыйшла з выдатнай дапамогай пацярпеўшаму ад паводкі насельніцтву. Міністэрства сельскай гаспадаркі ўжо прызначыла 515 тон збожжа і 2 тысячы тон бульбы. У бліжэйшым часе, пацярпеўшыя ад паводкі, будуць таксама адпаведна забяспечаны будаўнічымі матэрыяламі.

У акцыю дапамогі пацярпеўшым ад паводкі выдатна ўключылася насельніцтва нашай краіны. Ва ўсёй краіне ў аддзелы ПЦК (Польскага чырвонага крыжа) пастаянна наплываюць грашовыя складчыны, вопратка, харчовыя прадукты ад прадпрыемстваў, установ і паасобных людзей.

Толькі да 28 красавіка на конта Беластоцкага аддзела ПЦК ад насельніцтва Беласточчыны ўплыло 55 тысяч 434 злотых. Шмат складчын таксама атрымоўваюць Грамадскія камітэты дапамогі пацярпеўшым ад паводкі.

У вёсцы Агароднікі, Семятыцкага павета, вада Буга заліла палеткі і падыйшла пад гаспадарчыя будынкі.

Беластоцкі аддзел ПЦК з дапамогай сялянам Агароднік.
Фото — Зарэмба

Падчас паводкі ў ваколіцах Буга днём і ноччу дзяржалі патруль вайсковыя сапёры.

Міжнародны агляд

Абмеркаванне скаргі СССР у Савеце Бяспекі

21 красавіка адбылося пасяджэнне Савета Бяспекі, скліканага па просьбе СССР для абмеркавання пытання аб прыняцці спешных мер для спынення палётаў амерыканскіх самалётаў з грузам атамных і вадародных бомб у кірунку Савецкага Саюза. Прадстаўнік СССР А. А. Собалеў у сваім выступленні паказаў, да чаго могуць прывесці палёты амерыканскіх ваенных самалётаў з грузам атамных бомб да граніц СССР. Ён прапанаваў таксама праект рэзалюцыі гэтаму пытанню, у якім гаворыцца, што Савет Бяспекі заклікае ЗША устрымлівацца ад накіроўвання сваіх ваенных самалётаў, нясучых атамныя і вадародныя бомбы, да граніц іншых дзяржаў з мэтай стварэння пагрозы іх бяспецы ці ваенных дэманстрацый.

У сваім выступленні дэлегат ЗША Лодж цынічна заявіў, што такія палёты будуць праціягвацца і ў будучым. Яго падтрымаў прадстаўнік Канады Рытчы, прадстаўнік Калумбіі, Панамы, чанкайшыст і іншыя.

У сувязі з гэтым, у стварыўшыхся ўмовах савецкая дэлегацыя палічыла немагчымым ставіць унесены ёю праект рэзалюцыі на галасаванне і ў знак пратэсту зняла свой праект.

Такім чынам, ЗША яшчэ раз пацвердзілі, што імкнуцца не да змякчэння, а да абвастрэння міжнароднай напружанасці і маюць намер у далейшым працягваць сваю правакацыйную дзейнасць.

Падпісанне эканамічнага пагаднення паміж СССР і Мароко

19 красавіка ў Маскве падпісана гандлёвае і плацежнае пагадненне паміж СССР і Каралеўствам Мароко. Былі таксама ўзгоднены спісы тавараў для ўзаемных паставак тэрмінам на 1 год. Абодва бакі прадставілі адзін другому па гандлёваму пагадненню найбольш спрыяючыя ўмовы.

Спісы ўзаемных паставак тавараў прадугледжваюць значнае павелічэнне тавараабароту паміж СССР і Мароко.

СССР будзе пастаўляць у Мароко нафту і нафтапрадукты, машыннае абсталяванне, піламатэрыялы, хімпрадукты і іншыя тавары.

Мароко будзе экспартаваць у СССР цытрусавыя тавары, шэрсць, скурсыравіну, коркавую кару, рыбныя кансервы і іншыя тавары.

Першамайскі зварот Кампартыі ЗША

Нацыянальны выканаўчы камітэт Кампартыі ЗША апублікаваў першамайскі зварот да амерыканскага народа.

У звароце гаворыцца, што амерыканскія рабочыя сустракаюць 1-ае Мая ва ўмовах барацьбы з растучым бедствам беспрацоўя, супроць рэпрэсіўных законаў, рэакцыйных праследаванняў, расісцкага тэрору, барацьбы за грамадзянскія правы і дэмакратычныя свабоды. Амерыканскія камуністы, падкрэсліваецца ў звароце, па-ранейшаму знаходзяцца ў самай гушчыні барацьбы за грамадзянскія правы, за разбраенне і мір.

У звароце тлумачыцца таксама высунутая Кампартыяй праграма барацьбы супроць беспрацоўя, антырабочых законаў, расісцкай дыскрымінацыі, за дэмакратычныя правы, за спыненне выпрабаванняў ядзерной зброі, за нараду на вышэйшым узроўні.

VII З'езд Саюза камуністаў Югаславіі

22 красавіка ў Любляне адкрыўся VII з'езд Саюза камуністаў Югаславіі. На з'ездзе прысутнічала 1680 дэлегатаў (не лічачы членаў ЦК). З'езд адкрыў генеральны сакратар СКЮ Іосіп Броз Ціто.

З'езд зацвердзіў наступны парадак дня: 1) задачы Саюза камуністаў у сувязі з міжнароднымі абставінамі і ўнутраным развіццём будаўніцтва сацыялізма ў Югаславіі (дакладчык Іосіп Броз Ціто); 2) справаздача ЦК СКЮ аб арганізацыйна - палітычных пытаннях Саюза камуністаў (дакладчык А. Ранкавіч); 3) справаздача Цэнтральнай рэвізійнай камісіі; 4) Праграма СКЮ (дакладчык Эдуард Кардэль); 5) змены і дапаўненні Статута СКЮ (дакладчык Маркавіч); 6) прыняцце рэзалюцыі аб чарговых задачах СКЮ; 7) выбранне ЦК СКЮ і Цэнтральнай рэвізійнай камісіі; 8) рознае.

У сучасны момант з'езд ужо закончыў сваю работу, выбраўшы зноў на пост генеральнага сакратара СКЮ Іосіпа Броз Ціто, а на пост сакратароў А. Ранкавіча і Э. Кардэля.

Аб чым Адэнауэр гутарыў у Лондане?

Нядаўна канцлер ФРГ Конрад Адэнауэр выраšыў наведаць Лондан. Дарога з Бона ў Лондан невялікая; хутка дабраўся туды канцлер і пачаў весці перагаворы з англійскім прэм'ер - міністрам Макміланам. Аб чым-жа Адэнауэр гутарыў у Лондане, якія неадкладныя пытанні трэба было там вырашыць? Меркаванняў па гэтаму пытанню было многа. І вось цяпер стала агульнавядомым, нашто трэба было Адэнауэру рабіць маленькае турнэ на англійскія астравы.

Вядома, што адносіны паміж Вялікабрытаніяй і Заходняй Германіяй не вельмі добрыя. Пачалося з таго, што Адэнауэр не згаджаўся аплачваць утрыманне ў ФРГ англійскіх акупацыйных войск, а скончылася тым, што англійская грамадскасць выступіла супроць узбраення бундэсвера атамнай зброяй. Гэта садзейнічала ахаладжэнню ўзаемаадносін паміж Лонданам і Бонам. Аднак Адэнауэр, вырашыўшы ўзброіць сваю армію атамнай зброяй, не мог абыйсціся без падтрымкі, па крайней меры, англійскага ўрада. Каб атрымаць гэтую падтрымку, немагчыма было ехаць у Вялікабрытанію з пустымі рукамі, трэба было што-небудзь паабяцаць. З гэтым і прыехаў Адэнауэр. Паабяцаў ён Макміллану, што падтрымае імкненне Вялікабрытаніі да стварэння ў Заходняй Еўропе зоны вольнай ад пошлін. Ужо даўно Англія імкнецца да стварэння такой зоны, якая-б распасцірался на тэрыторыі 6 дзяржаў — членаў Атлантычнага блоку. Праціўнікам стварэння такой зоны з'яўляецца Францыя. Гэтыя розныя эканамічныя імкненні Вялікабрытаніі і Францыі стварылі раскол у НАТО. Таму Адэнауэр вырашыў падтрымаць пазіцыю Вялікабрытаніі і паўздзейнічаць на Францыю, каб яна далучылася да ідэі стварэння бяспошлінных зоны. Выйгрыш Адэнауэра, калі-б яму гэта ўдалося, быў-бы двоякі: 1) была-б забяспечана падтрымка Англіі ў пытанні ўзбраення бундэсвера атамнай зброяй; 2) ліквідаваліся-б некаторыя супярэчнасці ў Атлантычным блоку. Але нават кансерватыўны друк не верыць гэтым абяцанням Адэнауэра.

Акрамя таго, выязджаючы ў Лондан, Адэнауэр згадзіўся аплачваць утрыманне англійскіх акупацыйных войск у Заходняй Германіі. Такім чынам, урад Макмілана атрымаў даволі многа ад свайго партнёра. Што-ж атрымаў Адэнауэр? Ён-жа ездзіў у Лондан, галоўным чынам, не таму, што вельмі любіць Вялікабрытанію, але таму, каб атрымаць падтрымку сваёй палітыцы, асабліва ўзбраенню бундэсвера атамнай зброяй. Падтрымка гэта з боку ЗША забяспечана. У Заходнюю Германію ўсё больш наплывае амерыканскіх ракет і многа ўзбраення. Паездка Адэнауэра ў Вялікабрытанію таксама была плённай. Урад Макмілана згадзіўся падтрымаць Адэнауэра, яго імкненне узброіць бундэсверу. Такім чынам, Вялікабрытанія, а дакладней яе сучасны ўрад, забыўшыся аб уроках другой сусветнай вайны, V—2 над Лонданам, вырашыла падтрымаць узбраенне бундэсвера атамнай і ракетнай зброяй. Ці не для таго, каб ізноў яно з'явілася над Лонданам? Гэта не было-б для англічан вялікай прыемнасцю.

Таму не дзіўна, што перагаворы Адэнауэра з Макміланам і іх вынікі выклікалі пратэст з боку англійскай грамадскасці, якая вельмі добра разумее, да чаго вядзе мілітарызацыя Заходняй Германіі.

УЛАДЗІМІР ЛЕБЯДЗІНСКІ

Братэрскі візіт

Справа культурнага абмену паміж дзяржавамі і народамі, справа ўзаемных візітаў, абмену дэлегацыямі, азнаямленне з жыццём іншых народаў — гэта ў сучасны момант справа асаблівага значэння. У гэтым годзе ПНР падпісала рад культурных дагавораў з краінамі ўсяго свету, між іншым і з Совецкім Саюзам. На падставе гэтага дагавору, 21 красавіка г. г. у Варшаву прыбыла дэлегацыя БССР у складзе: Рыгор Якаўлевіч Кіселёў — міністр культуры БССР, Аляксей Якаўлевіч Бардзелеў — намеснік старшыні Абвыканкома ў Гродна і Мірон Емельянавіч Крыштафовіч — намеснік старшыні Брэсцкага Абвыканкома. Дэлегацыя прыбыла для таго, каб падпісаць дагавор паміж БССР і Польшчай адносна абмену паміж Беластоцкім і Люблінскім ваяводствамі з аднаго боку і Гродзенскай і Брэсцкай акругамі з другога боку.

Кветкамі і цёплымі славамі вітаюць вучні Беларускага ліцэя ў Бельску мін. Г. Кіселёва.

23 красавіка г. г. дэлегацыя наведала Беласток. У часе спаткання з актывістамі ГПП-Р у Беластоку А. Бардзелеў коратка паведаміў прысутных аб падпісаным дагаворы адносна культурнага абмену паміж Беласточчынай і Гродзеншчынай.

Хоры з Беласточчыны, дэлегацыі членаў сельскагаспадарчых кааператываў, працаўнікоў ПГР-аў і аднаасобнікаў, спартсмены і маладзёжныя дэлегацыі будуць наведваць Гродзеншчыну, а дэлегацыі адтуль наведаюць Беласточчыну. Такія-ж адносіны паміж Любліншчынай і Брэстчынай.

А. Бардзелёў адзначае ленінскім значком перадавікоў навукі з IV кл. — В. Пілеву, Л. Вярэмюка і А. Саньчука.

У пасляабедні час госці паехалі на сустрэчу з моладдзю Беларускага ліцэя ў Бельску. На месцы, на Нарве, гасцей вітае старшыня Прэзідыума ПРН у Бельску З. Навакоўскі і сакратар аддзела прапаганды ПК ПАРП. — А. Галодук.

На вуліцы Міцкевіча перад будынкам Беларускага Агульнаадукацыйнага ліцэя, дэлегацыю вітае дырэктар гэтага-ж ліцэя Я. В. Кастыцэвіч. Аркестр пад кіраўніцтвам Станіслава Максымовіча іграе гімн БССР. На вуліцы сабраўся натоўп людзей.

Госці ўваходзяць у будынак ліцэя, дзе чакае ўжо ўся моладзь. Букеты кветак, кароткія з глыбі сэрца плывучыя пажаданні — усё гэта вельмі ўзрушыла мін. Кіселёва.

Гвоздзем праграмы была мастацкая частка, арганізавана вучнямі ліцэя. Госці з хваляваннем слухалі вершы, песні і аркестр. І сапраўды, было што паслухаць і на што паглядзець. Я. Кастыцэвіч са сваім калектывам заўсёды ўсё добра арганізуюць.

Тут-жа тав. Бардзелеў адзначае ленінскімі значкамі перадавікоў навукі, вучняў чацвёртага класа — Валянціну Пілеву, Любу Вярэмюк і Аляксандра Саньчука. Колькі радасці было ў малых перадавікоў...

Пасля таго адбылася традыцыйная вячэра.

Тэкст і фото
А. АМІЛЬЯНОВІЧ

Вясёлыя твары і апладысменты сведчаць аб тым, што мастацкая частка ў выкананні вучняў Беларускага ліцэя ў Бельску, спадабалася.
На здымку: (другі справа) міністр Кіселёў.

З настаўніцкай нівы

Больш увагі ўрокам беларускай мовы

Кожны кіраўнік школы імкнецца да таго, каб як мага вышэй узняць навучальны ўзровень у сваёй школе. Дзеля гэтага ён амаль на кожным пасяджэнні педагагічнай рады гаворыць аб недахопах у навучанні таго ці іншага прадмета. Кіраўнік школы нярэдка сам ідзе на ўрок і прыслухоўваецца, як настаўнік вядзе ўрок, які ў яго ўзровень навучальна - выхаваўчага працэсу. Такім чынам, ён выкрывае недахопы ў педагагічнай дзейнасці настаўніка і дапамагае іх ліквідаваць. Гэтай справай жывуць і інспектары школ, і аддзелы асветы.

Нажаль не відаць клопатаў аб уроках беларускай мовы. А ўрок беларускай мовы не павінен быць на ніжэйшым узроўні ад іншых урокаў. Вельмі дрэнна, што ўрокамі беларускай мовы не цікавіцца падаўляючая колькасць кіраўнікоў школ. Недастаткова цікавяцца гэтым таксама і аддзелы асветы. Ёсць выпадкі, што беларускую мову выкладаюць такія людзі, якія амаль не ведаюць яе, якія зацікаўлены толькі ў надлічбовых гадзінах, за якія больш ім плацяць. На ўрокі беларускай мовы амаль ніхто ніколі не прыходзіць, не цікавіцца іх эфектыўнасцю і ўзроўнем. Выкладчыкам беларускай мовы ніхто не дапамагае правільна вырашыць хвалюючыя пытанні, звязаныя з гэтым прадметам. Такім дарадчыкам, вядома, мог-бы быць кіраўнік школы. Але ў большасці выпадкаў кіраўнікі школ не ведаюць беларускай мовы. Такім дарадчыкам у нашых умовах павінен быць, перш за ўсё, інспектар аддзела асветы. Але тут ізноў бяда. Няма такіх інспектараў, якія маглі-б навучыць педагагічнаму майстэрству настаўнікаў па беларускай мове, выкрываць недахопы і прычыны гэтых недахопаў, параіць, як іх пазбегнуць.

Ваяводскі Аддзел асветы ў Беластоку ўжо столькі гадоў абыякава адносіцца да справы навучання беларускай мове, як-бы беларуская мова з'яўлялася для яго пятым колам.

На маю думку, неабходна арганізаваць паказовыя лекцыі беларускай мовы, яны прынеслі-б шмат карысці асабліва маладым настаўнікам. Трэба вучыць іх на канкрэтных прыкладах, трэба паказаць ім, як можна зацікавіць вучняў, як трэба весці ўрок.

Неабходна таксама, як-найхутчэй абсадзіць пасады інспектараў добрымі педагогамі і звярнуць увагу на беларускія ліцэі, перш за ўсё, на Педагагічны ліцэй у Бельску, дзе з мовай беларускай таксама не найлепшая справа. А з гэтага-ж ліцэя выходзяць выкладчыкі беларускай мовы.

МІХАСЬ ХМЯЛЕЎСКІ

Успаміны ЗВМ-оўца.

Навучылі мяне любіць радзіму, праўду, соцыялізм

Прайшло 11 год з таго часу, калі мне ўручалі білет Саюза барацьбы маладых (ЗВМ). Гэты дзень пакінуў незабыўнае ўражанне ў маім жыцці. Я адчуваў, што выходжу на правільную дарогу жыцця. Маім любімым героем быў Павел Карчагін. Ён служыў для мяне прыкладам на кожным кроку майго жыцця.

У той час мне, 13-гадоваму хлапчуку, незразумелым быў марксізм, аднак з глыбіні сэрца нешта падказвала мне пайсці шляхам ЗВМ-а.

Першае заданне

Набліжаўся чэрвень 1946 года. У памяшканні ЗВМ, у Гайнаўцы, кожны вечар збіралася шмат моладзі. У той час ішла кампанія народнага рэферэндума — актывістам давалі заданні. Мне, разам з Юркам Марозам і Аўгенам Гарустовічам прызначылі выпісваць на сценах лозунгі, распаўсюджваць адозвы, лістоўкі і іншыя прапагандысцкія матэрыялы на вуліцах Рамча Разніка (сёння Пролетарская), Жабіна Горка і Фабрычная. Заданне было не лёгкае і адказнае, аднак кожны хацеў выканаць яго. Вечарамі мы пісалі лозунгі, расклейвалі плакаты, стараліся перашкодзіць распаўсюджванню мікалайчыкаўскіх адозваў.

У чырвоных гальштуках

Настаў дзень выбараў — дзень выпрабавання нашых сіл і вынікаў нашай працы. У 4 гадзіны раніцы актывісты былі ўжо на выбарчых участках. Мне, як ЗВМ-оўцу, быў вызначаны выбарчы ўчастак, што знаходзіўся ў пачатковай школе. Трэба было раздаваць лістоўкі з надпісам «Тры разы так», праводзіць размовы, накіроўваць выбаршчыкаў да выбарчай урны, дапамагаць старым і г. д. Іменна тады я пазнаёміўся з актывістам Міхасём Ролем — былым дзеячом Комуністычнай партыі Заходняй Беларусі, які цяпер працуе ў Прадпрыемстве сухой дыстыляцыі дрэва, бліжэй пазнаёміўся з ППР-оўцам Юзючукам. Наш ЗВМ-оўскі актыў у чырвоных гальштуках, з арганізацыйнымі значкамі на грудзях працаваў цэлы дзень да позняй ночы. Не адчувалася нават ні стомы ні голаду.

Гэты дзень назаўсёды застаўся ў маёй памяці.

Намеснік старшыні

Аднойчы, пасля рэферэндуму, прыехаў у нашу школу тав. Міхась Нос. Сабраў ён ЗВМ-оўцаў (было нас 8 чалавек). Зроблены быў аналіз нашай працы ў час кампаніі рэферэндуму, а пасля праведзены выбары ў праўленне нашай арганізацыі ЗВМ.

Старшынёю была выбрана Ганна Кантышова. Мяне выбралі намеснікам. У заданні арганізацыі ЗВМ у школе ўваходзіла: рабіць насценгазеты, арганізаваць культурнае жыццё ў школе. Апрача таго, па даручэнню Гміннага Праўлення ЗВМ мы ездзілі па вёсках, там прысутнічалі на сходах, арганізавалі таксама масавыя ўрачыстасці і г. д. Нялёгка было працаваць нам, ЗВМ-оўцам. У гэты час у нашай аколіцы лютавалі банды «Лапашкі» і іншыя.

Трэба было асцерагацца і ад рэакцыйных групгарцэраў, якія нападалі на ЗВМ-оўцаў, абрываючы гальштукі, значкі і білі іх чым папала — нават штыхамі.

Аднак і гэта не напалохала нас. Наша група была шчыльная, арганізаваная — «адзін за ўсіх, усе за аднаго». Часта збіраліся мы ў Гмінным Праўленні ЗВМ, дзе часта адбываліся спрэчкі на розныя палітычныя пытанні — такім чынам выпрацоўвалася наша ідэалагічнае аблічча. Вялікі ўплыў на развіццё маіх поглядаў зрабіў тагачасны сакратар Гміннага камітэта Польскай Рабочай партыі тав. Цеслюк. Размовы з ім былі шчырыя, захапляючыя і карысныя. Ён растлумачыў мне многа незразумелых пытанняў.

У той час я моцна сябраваў з многімі ЗВМ-оўцамі, якія па сённяшні дзень засталіся маімі добрымі сябрамі. Самай вялікай пашанай карыстаўся сярод ЗВМ-оўскай моладзі першы арганізатар ЗВМ у Гайнаўцы Стшалкоўскі. Ён выдзяляўся сваёй прастадушнасцю і непасрэднасцю, сталасцю і разумнасцю. Адным словам, моладзь у Саюзе барацьбы маладых выхоўвалася, навучалася выпрацоўваць дружбу, сяброўства, вучылася, як жыць, перамагаць ворага і пераадольваць цяжкасці.

Здзейсненыя мары

З кожным днём усё больш знаёміўся я з асновамі соцыялістычнай навукі, больш адчуваў неабходнасць уступіць у рады партыі. І вось прагнасць і гарачыя мае мары здзейсніліся, — мяне прынялі ў партыю. І сёння сэрца маё б'ецца таксама, я працую з такім-жа запалам, як некалі, калі быў ЗВМ-оўцам.

За ўсё, што пазнана мною, і за тое, чым сёння жыву я, я вельмі ўдзячны баявому ЗВМ-у, таварышам, якія навучылі мяне любіць радзіму, праўду і соцыялізм

Б. НІКІЦЮК

Сельскагаспадарчыя інвестыцыі

Наш краёвы рынак малочных прадуктаў стаецца капрызным. Запэўнены збыт маюць толькі прадукты высокай якасці. Таму нанава адроджаная малочная кааперацыя асабліва дбае пра павышэнне якасці выраблядых прадуктаў. Гэта забяспечыць даход, рэнтабельнасць і кашто́ўныя дэвізы ад экспарту.

Каб усяго гэтага дабіцца патрэбен час і перспектыўная арганізацыйна - эканамічная палітыка з боку кіруючых органаў малочнай кааперацыі. Існуючыя малачарні неабходна пераабсталяваць навейшай тэхнікай і пабудаваць новыя малачарні паводле апошняга слова тэхнікі.

На тэрыторыі Гайнаўскага павета няма ніводнай дзейнай малачарні, якая-б адпавядала сучасным вымаганням малочнай прамысловасці. Усім вядома, што Гайнаўшчына мае багатую кармавую базу. Адэак закупкі малака тут вельмі мінімальныя. Існуе толькі адзін раённы зліваўны пункт у Гайнаўцы. Таму ўжо на бягучы год запланавана пачаць будаваць у Гайнаўцы малачарню з найболей навейшым абсталяваннем. Прапускная здольнасць будучай малачарні плануецца да 25.000 літраў малака ў дзень.

Яшчэ ў гэтым годзе будуць закончаны работы пры пабудове малачарні ў Міхалове (Беластоцкі павет). Яе прапускная здольнасць даходзіць да 10.000 літраў малака ў дзень.

У наступныя два гады далей будзе разбудоўвацца сетка малачарняў.

У 1959 годзе пачнецца будова вялікай малачарні ў Семятычах, якая будзе магла перарабіць да 30.000 літраў малака ў дзень. А ў 1960 годзе такая самая малачарня будзе будавацца ў Дуброве.

Праз некалькі год малочны рынак Беласточчыны будзе забяспечаны высокаякаснымі прадуктамі (масла, сыр), якія будуць вырабляць па-навейшаму абсталяваныя новыя малачарні. За свае малочныя вырабы не пасаромімся і перад заграніцай. А гэта значыць — будзем атрымліваць больш дэвізаў, будзем маглі больш прывозіць у краіну іншых патрэбных нам прамысловых і сыравінных тавараў.

(ся)

З жыцця вёскі Паўлы

Вёска Паўлы падобная да многіх іншых беларускіх вёсак. Ёсць яшчэ шмат хат крытых саломай. Ёсць у вёсцы і невялікая царква. Людзі там працавітыя, добрыя, ветлівыя. Шмат моладзі, якая прыгожа спявае, танцуе.

Аб справах моладзі

У Паўлах больш 50 хлапцоў. Не менш ёсць і дзяўчат. Але моладзі няма чым заняцца ў вольны час або ў святочны дзень.

Моладзь разам са старэйшымі 7 гадоў таму назад пастанавіла пабудаваць клуб, у якім мела-б магчымасць збірацца і культурна праводзіць час. Сабралі шмат грошай, пабудавалі з пустакоў сцены і будавалі-б далей, каб гэтай справа ай зацікавіўся Павятовы Аддзел культуры ў Бельску-Падляскім. Але гэтая справа нікога з улад не зацікавіла, грамадскія грошы вясковыя камбінатары «сціснулі» сабе і гэтым загамавалі грамадскі працоўны ўздым. А пабудаваныя сцены стаяць і нішчацца да сённяшняга дня. Культурнага жыцця наладзіць не ўдалося.

Нядаўна настаўнікі школы крыху «узгарэліся» да развіцця культурнага жыцця паўлаўскай моладзі. Аднак іх праца ў гэтым кірунку была недастатковай.

Ізноў нічога не выйшла. Моладзь па-ранейшаму арганізуе так званыя «разрыўкі» у выглядзе танцаў на вуліцы. Нядаўна-ж і з гэтай справай стала дрэнна. Каля будынка, дзе адбывалася забава, моладзь пабілася. Міліцыя арыштавала арганізатараў забавы, а той, хто выклікаў бойку, ходзіць і смяецца.

Вясковы сатырык — карыкатурыст

У Паўлах, як і ў кожнай вёсцы, здараюцца часамі нядобрыя справы.

Ёсць у вёсцы сатырык - карыкатурыст, які вельмі добра прыкмячае, што робіцца навокал. Свайго прозвішча ён не выяўляе. Але як прыгожа малюе сатырычныя плакаты!

Змест гэтых плакатаў, а таксама подпісаў пад імі — гэта крытыка ўсяго дрэннага, што ёсць у вёсцы. Плакаты вывешваюцца пераважна раніцай каля хаты Рыгора Мартынюка, які з'яўляецца зборшчыкам малака. Да яго найперш збіраюцца раніцай сяляне. Апошні плакат крытыкаваў двюох дзяўчын (Ж. М. і Л. І..), якія на Вялікдзень былі моцна п'яныя.

Гніль

Вёска Паўлы мае шмат добрых людзей. У мінулым было там нямала змагароў за людское шчасце. І перш за ўсё—гэта былыя члены КПЗБ. З іх жывуць яшчэ толькі Аляксей Галубоўскі, Кандрат Нікалаюк і Васіль Харытанюк.

У Паўлах ёсць шмат перадавых гаспадароў, якія карыстаюцца вялікай пашанай у вёсцы. Яны заўсёды тэрмінова выконваюць свае абавязкі і надрэнна жывуць матэрыяльна. Да такіх, між іншым, можна залічыць Міколу Анафрыюка.

А вось Васіль Яканюк са сваёй жонкай усялякімі спосабамі стараюцца прагнаць з хаты свайго роднага бацьку, які ўжо даволі стары і ходзіць з кіёчкам. Яму ніколі не мыюць бялізны, нічога не купляюць з адзення і абутку, ды яшчэ лаюць за тое, што за нейкую невялікую працу людзі даюць яму трохі грошай і кормяць яго.

Васіль Яканюк на ўсё здольны, але з бацькай па-чалавечы не хоча жыць.

Ёсць яшчэ ў Паўлах і іншыя асобы, якія карыстаюцца дрэннай славай, між іншым, Лідка Д., Ганка Ц., Іван К.

Чым незадаволены жыхары Паўлаў

Жыхары Паўлаў найбольш незадаволены тым, што ў іх яшчэ да гэтага часу існуе несправядлівая класіфікацыя зямлі. У гэтай вёсцы перад вайной была праведзена навуковая класіфікацыя, якая яшчэ і цяпер ёсць у Бельску і яе трэба толькі пашукаць.

І другая справа хвалюе жыхароў Паўлаў. Гэта мост на Чорнай рэчцы, паміж Паўламі і Міневічамі. Мост гэты быў пабудаваны ўсяго год таму назад, а ўжо цяпер зусім развáліўся. Як сцвярджаюць жыхары Паўлаў, шмат матэрыялаў, прызначаных на будову маста, кіраўнік будовы грам. Таранта прапіў, а мост пабудавалі з тонкіх досак.

Вось некалькі спраў, узятых з жыцця вёскі Паўлы.

М. Х.

Ох і халодная-ж вадзіца.. аднак найлепш паласкаць у ручаю, бо і вады не трэба насіць, і бялізна найлепш выбельваецца. Фота — АА

Лазні і Сакалда даюць прыклад

Вёскі Лазні і Сакалда абкружаны вялікімі лясньмі масівамі Супраскай пушчы — сапраўдны востраў у зялёным моры. Тут многія гаспадары дадаткова яшчэ працуюць у лесе.

Цяпер адзіная ў гэтай акаліцы пачатковая школа ў Лазнях змяшчае в у гаспадарскім будынку. Цесна і няўтульна.

Жыхары Лазнёў у гэтым годзе хочуць распачаць будову новага драўлянага будынка сваёй школе. Добраахвотна прызначаюць на гэта свае квартальныя працоўныя надзелы драўніны, якія атрымліваюць за працу ў лесе. Усе нефаховыя работы правядуць уласнымі сіламі.

З падобнай ініцыятывай выступілі жыхары Сакалды і навакольных вясковых калоній. Даюць яны нават свайго цесляра. Ясна, што такая ініцыятыва мае вялікую падтрымку ў Аддзеле асветы Паватовай Рады ў Саколцы. Ужо намечана першыя крокі да яе рэалізацыі.

Аднак хочацца тут звярнуць увагу і на іншую справу.

Ці не вартавала-б пашукаць пакладаў гліны або добрага пяску і супольна наладзіць выраб цэглы або пустакоў і чарапіцы? А ў будучым пабудаваць яшчэ лепшыя і прыгажэйшыя мураваныя школы. Тым больш, што лес расце амаль за хлявамі і апал ёсць на месцы. Збыт на гэтыя будаўнічыя матэрыялы ёсць і буйзе забяспечаны. Была-б яшчэ адна крыніца заробку гаспадарам. (ся)

І вы карыстайцеся мінеральнымі ўгнаеннямі

Сяляне Беластоцкага павета ўжываюць штораз больш мінеральных угнаенняў і кваліфікаваных збожжавых культур. Калі ў 1949 г. у Беластоцкім павеце сяляне выкарысталі ўсяго 456 тон мінеральных угнаенняў, то ў 1957 г. — 6 тысяч тон. У 1949 г. сяляне выкарысталі 36 тон кваліфікаванага зерня, а ў 1957 г. — 125 т. Застасаванне большай колькасці збожжавых культур і мінеральных угнаенняў мае вялікі ўплыў на рост сельскагаспадарчай вытворчасці. (аа)

Ромесніцтва на Сакольшчыне

За апошні час тут шпарка развіваецца рамесная вытворчасць, асабліва, у такіх цэнтрах, як: Крынкі, Сухаволя, Янаў. Толькі за 1957/58 гады аформлена 73 новых рамесных карт. (ся)

Ці ведаеш беларускую літаратуру?

Адам Гурыновіч

Паэт - рэвалюцыянер Адам Гурыновіч нарадзіўся ў 1869 г. на Віленшчыне ў фальварку Кавалі Вілейскага павета ў сям'і дробнапамеснага двараніна. У Кавалях правёў ён сваё маленства.

Сярэднюю адукацыю Гурыновіч атрымаў у Віленскай гімназіі. У гімназіі абудзілася ў яго цікавасць да мастацкай літаратуры і народнай творчасці. Гурыновіч знаёміцца з класічнай рускай і польскай літаратурай, займаецца збіраннем беларускага фальклору.

Скончыўшы гімназію, Гурыновіч паступае ў Пецербургскі тэхналагічны інстытут. У студэнцкія гады яшчэ ў большай меры паглыбляецца цікавасць Гурыновіча да мастацкай літаратуры. У гэты час пачынаецца яго ўласная літаратурная творчасць. Паэт стварае лірычныя і сатырычныя мастацкія творы, піша навуковыя артыкулы, займаецца збіраннем беларускай народнай творчасці.

Знаходзячыся ў асяроддзі перадавога студэнцтва, Гурыновіч пранікаецца рэвалюцыйнымі настроямі і актыўна ўдзельнічае ў студэнцкіх выступленнях. За гэты ўдзел Гурыновіч быў у 1893 г. арыштаваны і пасаджаны ў Петрапаўлаўскую крэпасць, дзе прабыў амаль цэлы год. У турме паэт моцна занядужаў і па гэтай прычыне быў вызвалены з-пад варты і высланы ў Крыстанопаль, Свянцянскага павета пад нагляд паліцыі. У Крыстанопалі жылі бацькі Гурыновіча. Нядаўна пасля прыезду дамоў паэт захварэў на чорную воспу і 14 студзеня 1894 г. памёр.

* * *

Што за звук ды так громка раздаўся
Па лугах, па палях і лясах,
Высако аж пад неба падняўся
І са стонам прапаў ў аблаках.

Можа вецер у лесе так выць
Ці старая бяроза скрыпіць?
Ці сава — няхай Бог таго крыць, —
На пагібель у лесе крычыць?

Можа маці над трумнай галосіць,
Дзе схаваны міленькі сынок?
Можа ласкі у Бога там просіць
Бедна дзеўка, згубіўшы вянок?

О! не то! гэты стон быць не можыць.
Каб з грудзі выхадзіў ён аднэй,
То ўвесь наш народ гэдак стогніць
Над няшчаснаю доляй сваей

Ёсць і рукі, і шчырай ахвоты
Нам да працы не бракла ніколі,
Але негдзе найсці нам работы..
Ох! не будзе нам хлеба, ні солі.

Мал надзел нам ад дзядоў быў астаўся
Падзялілі сыны і яго,
А цяпер, глянь, як вельмі стаўся,
Два шагі тут ушыр усяго.

«Што ты спіш, мужычок
Заплюшчыўшы вочы?
Забаліць табе бок
Спаць ад ночы к ночы!

Агляніся на свет,
Падымі галоўку,
Ды што ёсць, чаго нет
Паслухай-жа моўку:

Глянь! іны мужыкі
Уставаць пачалі.
Што я? хто за такі? —
Раздумываць сталі:

Ці я звер? ці я птак?..
Ці яка скаціна?
Ці здаецца-ж мне так
Што людска дзяціна?

Я не пан!.. мусіць хам!..
А звалі — псяюхай;
Ды казалі — Бог сам
Казаў: пана слухай».

Мужык слухаў яго
Ад веку да веку,
І дажыўся таго,
Што папаў ў апеку

Дыскусія аб моладзі

Аб нашай моладзі

Пачатая на старонках «Нівы» дыскусія аб справах беларускай моладзі, выклікае зацікаўленне ў многіх чытачоў. Гэта зразумела. Моладзь — наша будучыня і таму кожнага хвалюе пытанне, якой яна ёсць сёння, і асабліва, якой яна павінна быць заўтра.

Галоўны зачыншчык гэтай дыскусіі тав. Тарасевіч, як і яе прадаўжальнікі, закранулі многа цікавых момантаў з культурнага жыцця нашай моладзі. Закранутыя пытанні вельмі важныя, і таму хачу далучыць некалькі сваіх слоў, лічачы іх усё-ж дыскусійнымі.

Наша моладзь часамі бескрытычна ўспрымае чужую культуру, асабліва моды і танцы і ёй не патрэбны пасрэднік, яна сама да гэтага мае здольнасць. Няма ў тым нічога аж так страшнага. Няхай прымае ўсё новае, таму што яно для моладзі цікавае. Патрэбны тут толькі крытыцызм і ўмеркаванасць. Уся справа ў тым, што наша моладзь яшчэ не ўмее выбраць лепшае, а мы або не ўмеем ёй дапамагчы, або не хочам заўважыць гэткіх з'яў. Тымчасам моладзь самапасам падыходзіць да новага. Узяць хаця-б песні і танцы. З велізарнай ахвотай засвойвае ўсякую прыгожую рускую, беларускую, ці польскую песню. Зусім не хоча заходніх.

А з танцамі? У кароткі час яны змяніліся, і то якраз на горшае. Калі хтосьці не паспеў пераставіцца, дык на вечарынках адчувае сябе пакрыўджаным. Супроцьдзейнічаць гэтай плыні няма патрэбы. Аднак можна і трэба ўзбагаціць рэпертуар вясковай музыкі і танцаў. Ёсць у нас шмат працаўнікоў культуры і трэба, каб яны звярнулі ўвагу на культурнае жыццё вясковай моладзі. Мне здаецца, можна было-б пры дапамозе настаўнікаў і мясцовай інтэлігенцыі арганізоўваць у вёсках вечарынкі, вывучаць старыя, ужо забытыя танцы, як «Казачок», ці «Каробачка».

Мне здаецца, было-б пажаданым, каб бацькі з малых год пачалі вучыць дзяцей аднолькава добра і беларускай і польскай мове. Мову беларускую трэба ведаць, як родную, карыстацца ёю ў сям'і з беларускім мясцовым насельніцтвам, а мову польскую — як агульнадзяржаўную. Трэба, каб бацькі навучылі дзяцей любіць сваю родную культуру. Трэба выхаваць свядомага беларуса-інтэрнацыяналіста, галоўнай мэтай жыцця якога будзе супольная хутчэйшая пабудова соцыялізма ў Польшчы.

В. ЮЗВЮК
Беласток

Выступае духавы аркестр Беларускага ліцэя ў Бельску-Падляскім. *Фота — А. А.*

Бярыце прыклад

На Вялікдзень у Новай Волі (Беластоцкі павет) адбылася пастаноўка аднаактовых п'ес «Залодзін гальштук» — Крапівы, «Суседка» — Пальчэўскага, «Пярэстая Красуля» — Чужыніна ў выкананні тутэйшага драматычнага гуртка, кіраўніком якога з'яўляецца Мікола Гайдук.

Удзел у пастаноўцы бралі члены драмгуртка (з Новай Волі: Яўгень Серада (суфлёр), Марыся Пуйко, Мікола Гайдук, Анатоль Грыневіч, Марыся Баўтручук, Янка Серада, Людміла Астравецкая, Марыся Дамань, Янка Філіпчук, Галя Баўтручук.

Трэба сказаць, што пастаноўка вельмі ўдалася. Напрыклад Марыся Пуйко, так добра адыграла ролю Агаты — маці партызана, што многія плакалі на голас. А аб Людміле Астравецкай, якая іграла ролю Ольгі ў п'есе «Суседка» ў - людзі нават гаварылі: «вось такою то нававольская моладзь можа ганарыцца». Таксама вельмі добра ігралі: Мікола Гайдук, Анатоль Грыневіч і інш. Ролі былі дапасаваныя да здольнасцей артыстаў. Пасля пастаноўкі людзі прасілі, каб як найхутчэй наладзіць новую пастаноўку.

Варта пахваліць моладзь Новай Волі, каб толькі на гэтым не закончылася.

*

Дзяўчаты і хлопцы! Арганізуйце і ў далейшым культурнае жыццё на вёсцы. Вы-ж павінны быць ініцыятарамі ўсялякіх забаў у сваіх асяроддзях.

У Новым Востраве

Восенню, мінулага года (№93 «Нівы») мы пісалі аб пабудове будынка для школы ў Новым Востраве (Сакольскі павет).

Нядаўна школьны будынак электрыфікавана. Цяпер штотыдзень адбываюцца фільмовыя сеансы, з якімі прыязджае сюды поўсталае кіно ў Шудзялаве. Вялікую цікавасць у навакольнага насельніцтва выклікала беларускае прадстаўленне, якое адбылося на прадвесні г. г. пад кіраўніцтвам мясцовых настаўнікаў. Нягледзячы на веснавую паводзіцу, прыйшло шмат людзей. Гэта сведчыць аб тым, што на нашай вёсцы адчуваецца вялікая цяга да роднага культурнага жыцця.

У бягучым годзе будзе пабудаваны дом для настаўнікаў аб агульнай жыллёвай плошчы 42 квадр. метраў. Фундамент узведзена ўжо ў мінулым годзе.

Трэба спадзявацца, што ў Новым Востраве пачнецца новае культурнае жыццё.

На здымку: школа ў Новым Востраве. *(ся)*

Куды ісці ў школу?

Пачатак у 17 № «Нівы»

З іншых школ падаем адрас чыгуначнага тэхнікума ў Ольштыне:

Technikum Kolejarskie, Olsztyn, ul. Al. Wojska Polskiego 18.

Уступны экзамен па польскай мове, матэматыцы і фізіцы. А вось другая школа: чыгуначнае вучылішча:

Zasadnicza Szkoła Kolejowa, Łapy (k/Białegostoku).

Вучоба працягваецца 3 гады (У тэхнікуме 5 год). Інтэрнатаў у школах няма.

Можна паступіць таксама ў слясарскую школу.

Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Hajnówka.

Навука працягваецца 3 гады, ёсць інтэрнат.

Тэхнічныя тэхнікумы ў Беластоку:

Technikum Mechaniczne, ul. Dąbrowskiego 10.

Technikum Elektryczne, ul. Biała 1 (róg Zamenhofa).

Technikum Budowlane, ul. Lipowa 41.

Вучоба ў тэхнікумах працягваецца 5 год.

Апрача ўсіх пералічаных існуюць вельмі карысныя кравецкія школы, вось іх адрасы:

БЕЛАСТОЦКАЕ ВАЯВОДСТВА:

BIAŁYSTOK, ul. 1 Maja 57, Zasadnicza Szkoła Odzieżowa (internat), krawiec damski i męski — krawiectwo lekkie i ciężkie.

BIELSK-PODL. ul. 1 Maja, Zas. Szkoła Odzieżowa (bez internatu) krawiec damski — krawiectwo lekkie.

DROHICZYN, ul. Kraszewskiego 1, pow. siemiatycki, Zas. Szkoła Odzieżowa (internat), krawiec damski — krawiectwo lekkie.

EŁK, ul. 1 Maja 13. Zas. Szkoła Odzieżowa (internat), krawiec damski i męski — krawiectwo ciężkie.

SUWAŁKI, ul. 23 Października 26. Zas. Szkoła Odzieżowa (internat), krawiec damski — krawiectwo lekkie i ciężkie.

ОЛЬШТЫНСКАЕ ВАЯВОДСТВА:

BARTOSZYCE, ul. Słowackiego 29. Zas. Szkoła Odzieżowa (internat), krawiec damski i męski — krawiectwo lekkie i ciężkie, dziewiarz.

Навука ў гэтых школах працягваецца 3 гады, і можа паступіць кожны, хто закончыў 7 класаў пачатковай школы.

Экзамены адбываюцца ў канцы чэрвеня, па польскай мове і матэматыцы. Стыпендыі наогул даволі абмежаваныя.

Школы навучаюць сапраўды карыснай прафесіі, таму варта паступаць у іх.

(з. б.)
(Працяг будзе)

А цар ; ; ; ¹)
Сказаў так са злосці:
«Што даць маюць урагі
Я дам — як з мілосці»

Запяяў наш мужык
Песянку вясёлу:
«Цяпер сяду, як бык,
З панамі да столу».

А і кожан быў рад,
Дажадаўшыся волі:
— «Як зрабіў такі лад,
Зробіць ён і болей».

А і ждуць — не даждуць
Ад цара нічога,
Ці не здумаў надуць
Мужыка дурнога?

...Бо хоць волю нам даў —
Розуму ні крошкі;
Ісці жыць прыказаў,
Не відзя дарожкі.

Хаця скрозь настаўляў
Вучылішч, гдзе вёска
«Букі-аз» — наказаў
Навучаць бярозкай;

А роднага слаўца
Ніхто і не чуіць,
Толькі так малайца
Саўсім не запсуіць,

Ды навучыць рабя
Лаіцца па-руску;
«Сукин сын, я тебя
Засаджу в кутузку».
«Сукин сын» ці «пся маць»
Абое - рабое,
Ці-ж не маюць нам даць
Што кольвек другое?

* * *

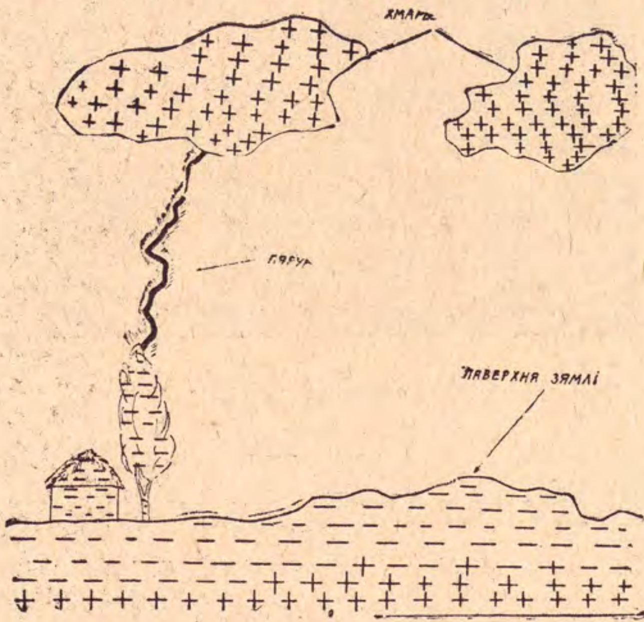
Перш душылі паны,
Што шляхтай зваліся
Цяпер с... сыны
За нас узяліся.
Ані той, ані сёй
Не далі нічога,
Нашу-ж працу ў свой
Кяшэнь пакавалі,
Ды ці доўга-ж нам ждаць
З рукі іхняй ласкі,
І штораз спагадаць
Усім думкам панскім.
Няхай хлопцы усе
Збіраюцца кучай,
У таком хаўрусе
Станімся мы тучай,
Што дожджыку дась
У нашай злой долі
Дух падоймінь у нас,
Як рунь у тым полі.
А з тэй тучы, як гром
Сярод летняй ночы,
Загручыць ўсім паном
Загуба ў вочы.

ВЯСНА

Ты узноў да нас вярнулась,
Бледнай восені сястрыца!
Белай сукняй апранулась,
Ты румяна, светлаліца!
Ты адкуль прышла, мілая?
Гдзе жыла, — была далёка?
Мы це ждалі, дарагая,
Выглядалі смутным вокам.
Зналі мы, што ты вярнешся,
Край не кінеш нешчаслівы;
Залатым лучом пральешся
На палі, лугі і нівы.
І лучом тваім цяпленькім
Аджыла узноў зямліца,
Зацвіцеў цвяток красненькі,
Запяяла ў лузе пціца.
Скора ластаўкі гняздзечкі
Пад страхой начнуць звіваць,
І бацян зляціць да рэчкі,
Рожных гадаў там іскаці.
Скора ў поле з песняй звонкай
Артае пайдуць араці,
І пад песню жаваронка
Прасіць стануць Божай Маці,
Каб жытцо было буйное,
Сенаваць каб пры пагодзе,
Каб ўрадзіла не благое
Усё у полі і гародзе.
А як зберым усё з поля —
У гумно ў тарпу паложым,
Дык памолімся ў касцёле
І табе аддаяру злоджым.

¹) Радок выкрэслены царскай цэнзурай.

Перуны і пажары

Мал. 1

На дварэ гарачы веснавы дзень. Паветра прасякнута парай, цяжка дыхаць. У такі дзень, звычайна людзі кажуць:

— Але-ж і прыпарвае — будзе бура.

І сапраўды. Неўзабаве на небасхіле з'яўляецца вялікая чорная хмара. А навокал непарушная цішыня. Хмара хавае сонца, паволі пачынаюць падаць буйныя кроплі.

І раптам шалёна зрываецца ўраганны вецер, уздымаючы клубы пылу. Метр за метрам набліжаецца сцяна струменістага ліўню. Цямнее. У небе аглушальна грыміць, вочы асляпляе маланка. Значыць, б'юць перуны. У аколіцы нярэдка ўзнікае пажар.

Як узнікае пярун і якім спосабам асцерагчы будынкі ад яго ўдараў?

Пярун — гэта велізарная электрычная іскра, якую называюць маланкай. Працягваецца яна невялічкую частку секунды. Мы ведаем, што хмары складаюцца з незлічанай масы малюсенькіх кропелек вады, якія ўтрымліваюцца ўгары, дзякуючы рухам паветра. Спрошчана кажучы, хмары — гэта вялізныя густыя клубы пары, якія ўтвараюцца ад высыхання зямной паверхні. Як вядома, электрычнасць ёсць усюды і ва ўсім — мікраскапічныя набоі электрычнасці ёсць таксама ў малюсенькіх кропельках вады, якія ўтвараюць хмару. У суме яны даюць вялікай сілы электрычны набой.

Электрычнасць можна падзяліць на так званыя дадатныя і адмоўныя набоі.

Вось па-над аколіцай з'яўляецца вялікая чорная хмара, якая мае, напрыклад, дадатны набой. Аднайменныя набоі (+ і +) узаемна адпіхаюцца. Дадатныя набоі, якія знаходзяцца ў паверхні зямной кары, адыходзяць глыбей, а на іх мейсцы гуртуюцца адмоўныя набоі, якія прыцягвае дадатна зараджаная хмара. Безумоўна, электрычны набой, што знаходзіцца ў паверхні зямлі з'яўляецца мацнейшым ад электрычнага набою, які знаходзіцца ў хмары. (Глядзі мал. 1). І вось ад паверхні зямлі да дадатнай хмары пераскоквае велічэзная электрычная іскра (хаця нам здаецца, што іскра скача ад хмары да зямлі).

Электрычная іскра заўсёды «выбірае» найкарацейшую дарогу, гэта значыць — ад нейкага ўзгорку, дрэва ці ад будынка. Праходзіць яна праз найбольш вільготныя каналы паветра — і таму такая выкручастая.

Тэмпература іскры вельмі высокая. Таму ад яе загараецца ўсё лёгкапальнае (дрэвы, будынкі).

Даны аб'ект ад удараў перуноў аберагае громаадвод. Роля громаадвода зводзіцца да таго, каб, як кажуць, «сцягнуць на сябе ўсе ўдары перуноў».

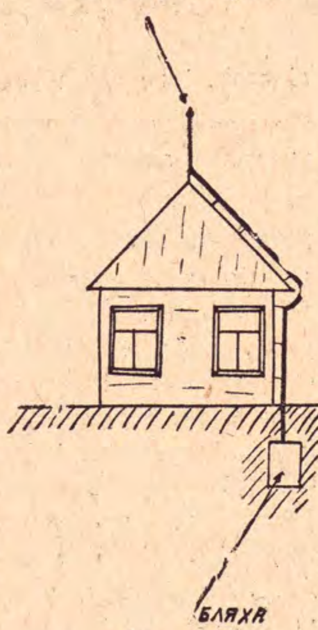
Як можна абсталяваць сабе громаадвод, бачым на мал. 2.

Громаадвод — гэта жалезны дрот таўшчынёю малога пальца з загартаваным шышкападобным вастрыём. Громаадводы робяць таксама і з тоўстых лінак. Да шчытоў і сцен можна прымацаваць яго жалезнымі скабелямі (праз жалезныя скабелі пярун не ўдарыць у будынак). Трэба ўнікаць вінкельных загібаў — вакол, напрыклад, страхі выгнуць яго поўколлем, каб іскра не мела раптоўных «паваротаў».

Громаадводы можна будаваць таксама і на панадворку, прымацоўваючы яго да высокай жэрдкі.

Зазямліць громаадвод найлепш цынковай бляхай, якую трэба закапаць на глыбіню стала вільготнага слою глебы (цынковая або цынкаваная бляха не іржавее). Добра яшчэ насыпаць туды чорнай солі — яна будзе пастаянна ўтрымліваць вільгаць. Праз вільготную глебу лепш сплывае электрычны набой. Бляху неабходна добра прымацаваць да канца громаадвода, каб быў добры стык (найлепш скляпаць).

Вастрыё громаадвода

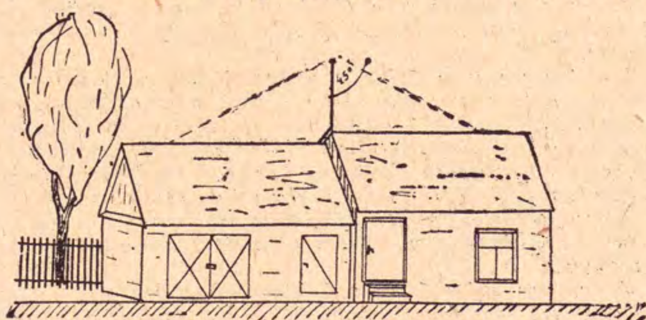

Мал. 2

Якую плошчу даху забяспечвае громаадвод ад удараў перуноў? Гляньце на мал. 3.

Вастрыё громаадвода ўзвышаецца па-над дахам на пэўнай вышыні. Паверхня даху, якая знаходзіцца паміж гэтай перарванай лініяй поўнасцю забяспечана ад удараў перуноў. Вугал гэтай лініі адносна вастрыя не павінен быць большым, чым 45°. Як бачым на мал. 3, каб поўнасцю забяспечыць будынкі ад удараў перуноў, трэба зрабіць крыху вышэйшы громаадвод.

С. ЯНОВІЧ

Мал. 3

Сельскагаспадарчыя парады

Першы вясновы агляд пчол

Прышла вясна. Вось-вось пчолы выляцяць на першы аблёт, і неўзабаве пачнуць зносіць у вуллі мёд і ваду, а іх маткі будуць старацца сеяць яечкі. Калі ў халадку тэмпература надвор'я будзе мець 15—20°С цяпла, трэба неадкладна пчаляру агледзіць кожны вулей, каб скантраляваць яго гняздо. Пры тым трэба вымесці з вуллёў усіх няжывых пчол і іншае смецце, паглядзець ці матка не старая, ці да чэрвеня хопіць пчолам корму і дапасаваць шырыню гнязда да сілы рою.

Адчыніўшы вулей, адсоўваем гняздо на халодны канец яго, найлепш па адной рамцы. Потым пры дапамозе гусінага крыла адмятаем мёртвых пчол і ўсякае смецце з дна на бок адсунутых рам. Калі адсунем смецце пад рамкі, то ў ачышчаную частку вулея перакладаем, колькі змесціцца, рамкі з жывымі пчоламі і далей канчаем ачышчаць дно. Перасоўваючы рамы лічым, колькі з іх матка засеяла, ці сеў яе добры, гэта значыць, ці не прапускае каморачак незасеяных. Калі часта пакідае пустыя, значыцца яна надта старая і летам таго года яе неабходна змяніць на маладую. Перасоўваючы рамы, вымаем тыя, якія ўжо надта пачарнелі, і ў якіх каморачкі пабудаваны не аднолькавай глыбіні, або з пагнутымі плястрамі, каб пэратапіць іх на воск. Такім чынам ачысцім у 2—3 прыёмы ўсё дно. Смецце вымеценае збіраем у пасудзіну, каб па скачэнні работы спаліць, бо ў ім могуць быць яечкі пчалінай молі, або бактэрыі пчаліных хвароб, таму нельга рассыпаць смецця ля вуллёў.

Калі акажацца, што ў вулею ёсць 5 кг мёду, то яго хопіць да чэрвеня, а ў чэрвені пчолы маюць ужо даволі корму на полі.

Прысутнасць маткі ў вулею пазнаем па прысутнасці севу. Таму няма патрэбы бачыць яе на вочы. У тым часе нельга трымаць вулей доўга адчыненым, бо холад можа пашкодзіць маладым пчаліным чарвячкам.

У гняздзе пакідаецца столькі рамак, каб пчолы змаглі абсесці іх начорна. Лішнія рамы халодзяць гняздо, а ў холадзе маладыя пчолы не растуць і не родзяцца, ад чаго рой хутка слабне і ліквідуецца.

Таму скончыўшы працу ў вулею, яго трэба хутчэй закрыць і ахінуць па-зімоваму. Зімовым уцяпленнем карыстаемся да таго часу, калі рой зможа абсесці 12—14 рамак. А гэта бывае, у найлепшым выпадку, у канцы мая.

Е. ЕВЕЦ
Бельск-Падляскі

Мгр. М. КАНАПАЦКІ 5)

Творчае сяброўства братніх літаратур

(Да пытання аб польска—беларускіх літаратурных сувязях у XIX стагоддзі)

«І вось з радасцю я хутка ўбачыў, што выданыя мною: «Сялянку», «Гапона», «Вечарніцы», «Дудара», «Купалу», народ прыняў з вялікай любоўю, а моладзь з запалам пачала чытаць і па памяці паўтараць так мілыя для яе мае творы. Дзякуючы гэтаму, ужо сёння распаўсюджваецца цікавасць да чытання беларускага друку над Віліяй і Нёманам, над Свіслаччу, Беразіной, Дзвіной, Дняпром і г. д. А раз цікавасць і любоў да духоўнага спажытку разбуджаны, дык знойдуцца з цягам часу больш багатыя матэрыялы на роднай мове».

Аб тым, якую вялікую паслугу рабіў Марцінкевіч беларускай літаратуры, сведчаць адносіны Янкі Купалы да свайго славутага папярэдніка. Купала прызнаваў яго заслугі як аднаго з пачынальнікаў на ніве беларускага мастацкага слова і ў кніжках Марцінкевіча бачыў штуршок да ўласнай беларускай творчасці. «Яшчэ да рэвалюцыі 1905 г., — пісаў беларускі рэвалюцыйны паэт, — мне трапіліся кніжкі вершаў Марцінкевіча і Багушэвіча, і, наколькі памятаю, я імі надзвычай захапіўся, не бессвядома, таму што ўжо ў гэты час я адчуваў соцыяльную і нацыянальную несправядлівасць да беларускага працоўнага люду... Я ўсведамляў, што кніжкі на беларускай мове не горшыя за іншыя, таму што і ў іх гаварылася пра гора блізкіх мне людзей, з якімі я разам фізічна працаваў» (Рукапісны фонд Музея Янкі Купалы. Аўтабіяграфічны ліст ад 11.1.1929 г., стар. 1—2). Не дарма ў вершы «Памяці Вінцука Марцінкевіча» ад 1910 года Купала адзначаў вялікую прывабную сілу творчасці паэта ў алегарычным вобразе дуды:

Умеў ён прынадна настроіць
Тон ёмкі ў дудзе - самагудзе,
Што нам і цяпер яна грае,
І вечна канца ёй не будзе.

Усё гэта гаворым для таго, каб даказаць, што польскія прагрэсіўныя літаратурныя крытыкі, умацоўваючы беларускую творчасць Марцінкевіча, у пэўнай ступені падрыхтоўвалі спрыяльны грунт для творчасці нават такіх паэтаў, як Янка Купала. Гэтая размова, урэшце, дазволіла раскрыць сэнс прарочых слоў Адама Плуга, якія ў мастацкай форме ўвасобілі веру іх аўтара, што марцінкевічава сяўба прынясе ў будучыні добрыя ўсходы.

Варта яшчэ некалькі слоў сказаць аб блізкіх асабістых адносінах Марцінкевіча з прагрэсіўнымі польскімі культурнымі дзеячамі. Яго дом у Мінску быў заўсёды для іх адчынены. У 1856 г., напрыклад, Марцінкевіча наведалі У. Сыракомля, С. Манюшка і вядомы скрыпач Апалінары Контці. Захоплены таленавітасцю гасцей і ўзрушаны сустрэчай з імі, гаспадар прачытаў віншавальны твор «Верш Наўма Прыгаворкі.»

Прыгадаем урывак з верша:

Злосна вам, сыны заморскі, завідна, панята?
Што славянская зямелька ў розум багата;
Вы хацелі ўсе розумы і свае і нашы,
Маўляў, саранча на ніве, песці ў кашы, —
Не дажлане-ж, мудрагелі, — і нашая ніва
Вялікімі дударамі ўзлаволь шчаслівa! —
Біця-ж чалом тром сакалом, хлопцы, маладзіцы!
Гэта-ж кветкі з сваёй веткі, Славянскай зямліцы!

У час сустрэч з польскімі сябрамі ў доме Марцінкевіча часта наладжваліся літаратурна - мастацкія вечары і нават аматарскія спектаклі. Гэтыя блізкія кантакты беларускага паэта з перадавымі прадстаўнікамі польскай інтэлігенцыі пакінулі прыкметны след у яго творчай спадчыне. З Сыракомляй, напрыклад, Марцінкевіч не парваў дружбы да самай яго смерці. А гэтая дружба, як ведаем, аказала плённы ўплыў на абгрунтаванне беларускай творчасці Дуніна - Марцінкевіча. Наогул роля У. Сыракомлі ў развіцці беларускай літаратуры з аднаго боку і ўплыў вуснай паэтычнай творчасці беларускага народа на яго паэзію з другога боку, — гэта пытанне, якое чакае на сваё ўсебаковае асвятленне. Адзначым толькі, што беларускія савецкія літаратуразнаўцы вельмі часта падкрэсліваюць значэнне творчай спадчыны польскага паэта для многіх беларускіх пісьменнікаў. Сцяпан Майхровіч, напрыклад, у «Нарысах беларускай літаратуры XIX стагоддзя» (Мінск, 1957) так піша: «Сыракомля ўплываў на рост і станаўленне беларускай дакастрычніцкай літаратуры. Матывы і ідэі яго творчасці, яе грамадскі пафас, асаблівасці паэтыкі і фальклорнай вобразнай сістэмы спрыялі фарміраванню паэтычных талентаў Францішка Багушэвіча, Янкі Лучыны, Янкі Купалы, Адама Гурыновіча, Канстанцыі Буйлы і іншых пісьменнікаў». Сярод беларускіх пісьменнікаў, якія адчулі плённы ўплыў музы польскага паэта, Майхровіч называе імя аднаго з заснавальнікаў і класікаў беларускай літаратуры — Янкі Купалы.

(Працяг будзе)

Дапаможам пацярпеўшым ад паводкі

Такой вялікай паводкі, як у гэтым годзе нават найстарэйшыя людзі не памятаюць. Узбураныя рэкі Буга і Нарвы залілі больш 100 вёсак, знішчылі многа дамоў і іншых будынкаў. Пасевы азімін, залітыя вадой, ужо не дадуць у гэтым годзе хлеба. Агульныя страты аблічваюцца на 600 мільёнаў зл. З першых дзён дапамагае пакрыўджаным сялянам дзяржава. На многіх фабрыках і заводах ужо сабраны грошы, харчовыя прадукты высланы пацярпеўшаму ад паводкі насельніцтву. Грамадскасць Беласточчыны таксама, як можа, дапамагае — праходзіць зборка грошай, харчовых прадуктаў, адзення. Усё гэта адсылаецца пацярпеўшым.

Няхай кожны з нас пагляздзіць, ці няма дзе непатрэбнай вопраткі, няхай ахвяруе (колькі можа) грошай, жыўнасці і перадасць камітэтам дапамогі пацярпеўшым ад паводкі.

Сяляне з Кленік хочуць ведаць

У вёсцы Кленікі быў невялікі электрычны млын. Камусьці не спадабалася гэта і нядаўна ўзялі закрылі. Сяляне хочуць ведаць, чаму гэта зрабілі якраз у тым часе, калі трэба рыхтавацца да цяжкай працы ў полі. Мы не маем часу ездзіць за 18 км у Бельск ці Гайнаўку для таго, каб змалоць збожжа.

А што будуць рабіць тыя, хто не мае каня?

УЛ. ВАУРЫНЮК
Кленікі

****

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA"

Organ Białoruskiego Tow Społ-Kult.

Adres redakcji Białystok ul. Wesołowskiego nr 1. tel 25-89

Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW «Prasa».

Redaguje Kolegium.

Warunki prenumeraty:
Miesięcznie — 2.40 zł
Kwartalnie — 7.20 zł
Półrocznie — 14.40 zł
Rocznie — 28 80 zł

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch".

Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwe" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju.

Cena prenumeraty zagranicą: kwartalnie 10.15 zł, półrocznie 20,30 zł i rocznie 40,60 zł.

Należność na prenumerate za granica wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

BZG Nakł. 5.500 E-1

Спорт

Інтэрв'ю з старшынёй Ваяводскай рады Л(ь)ЗС у Беластоку Казімірам Купскім

Ідзе вясна. Яна стварае асаблівыя ўмовы для развіцця спорту на вёсцы. Каб паказаць нашай моладзі, як выглядаюць гэтыя справы, і якія ёсць магчымасці развіцця спорту, рэдакцыя «Нівы» папрасіла старшыню Ваяводскай рады Л(ь)ЗС у Беластоку, каб пазнаёміў наших чытачоў з тым, як развіваецца спорт на Беласточчыне.

У Беластоцкім ваяводстве ёсць 570 арганізацый Л(ь)ЗС, якія ўключаюць больш 12-ці тысяч членаў. Не сведчыць гэта аб тым, што ўсе гэтыя арганізацыі добра працуюць. Аднак ёсць і такія, якія могуць пахваліцца сваімі дасягненнямі. Да такіх адносяцца арганізацыі ў Ільяшуках і Новаберазове ў Гайнаўскім павеце, у Аўгустове ў Бельскім павеце і інш.

Трэба сказаць, што арганізацыі Л(ь)ЗС развіваліся-б значна лепш, каб грамадскія рады, як гаспадары, хаця крышку цікавіліся спортам на вёсцы. Вось прыклад: рады не хочуць выдзяляць месца на спартыўныя плошчы, а нават забіраюць, як гэта здарылася ў вёсцы Мокрэ, у Бельскім павеце. Ёсць вёскі, дзе святліцы стаяць нядзейнымі, апусцелымі, а ГРН не хочуць іх аддаць Л(ь)ЗС-ам. На сесіях грамадскіх рад ніколі не стаіць пытанне аб спорце і яго развіцці. Грамадскім Радам здаецца, што гэта не іх справа. Каб змяніліся адносіны да гэтых спраў, дасягненні былі-б многа лепшыя. Але і Л(ь)ЗС не ўмеюць выкарыстоўваць дапамогі з боку ГРН. Усе канкрэтныя рады пры ГС могуць прыйсці Л(ь)ЗС з фінансавай дапамогай, калі яны звернуцца да іх за гэтай справай.

Якія маеце планы на будучыню?

— Мы хочам, каб у кожнай вёсцы была спартыўная арганізацыя Л(ь)ЗС, якая добра працавала-б.

*

Рэдакцыя «Нівы» хоч ў меру сваіх магчымасцей, дапамагчы моладзі, якая займаецца спортам. Якім чынам, спытаеце? Перш - на - перш, чакаем пісем.

Будзем аб вас пісаць, наведваць вас, рабіць здымкі ў «Ніву». Апрача таго, разам з Л(ь)ЗС хочам летам арганізаваць велагонку «дружбы», у якой узялі-б удзел найлепшыя спартсмены нашых вёсак.

Заклікаем: Арганізуйце спартыўныя гурткі, займайцеся спортам!

Інтэрв'ю правёў А. А.

Цяпер у ГС-ах

Цяпер у ГС-ах адбываюцца агульныя сходы членаў, на якіх вырашаецца справа выкарыстання чыстага даходу ГС-аў.

Вельмі пажаданым было-б, каб члены ГС-аў прызналі частку прыпадаючай сумы з 22 прац. на развіццё культуры. Гэтай справай павінны зацікавіцца аддзелы БГ-КТ.

Будучыя настаўнікі

Бельскі педагагічны ліцэй заняў 1-е месца ў Беластоцкім ваяводстве па ўзроўні навучання вучняў. Выпускнікі Бельскага педагагічнага ліцэя, дзякуючы добрым педагогам, добра засвойваюць веды. Там высокі ўзровень кожнай лекцыі па кожнаму прадмету. Аб, гэтым сведчыць іх практыка ў школах, якую яны праходзілі 18—25 красавіка.

*

У школе ў Клейніках (Гайнаўскі павет) праходзілі апошнюю прафесіянальную практыку Аліцыя Сасноўская, Маруся Мацкевіч і Ваня Крупа. У III класе Маруся Мацкевіч вядзе ўрок беларускай мовы.

Яна мае вельмі прыемны, далікатны падыход да вучняў, умела задае пытанні, патрабавальна адносіцца да адказаў. Настаўнікі гэтай школы з вялікай прыемнасцю гаспітуюць праведзеныя ўрокі.

*

У сямікласнай школе ў Пасынках (Бельскі павет) было 4 практыкантаў — Люба Кісільская, Галя Кандрусік, Люба Гаўрылюк і Сцепаніда Майсевіч.

Урок матэматыкі ў двух спалучаных класах II і III, вядзе Галя Кандрусік. Яна вядзе ўрок, як старая, вопытная настаўніца. Выхаваўча-навучальны працэс урока на высокім узроўні. У часе лекцыі цішыня, парадак.

За некалькі месяцаў гэтыя практыканты будуць настаўнікамі. Можна сказаць ужо цяпер, што гэта будуць поўнацэнныя, кваліфікаваныя настаўнікі пачатковых школ.

М. Х.

Чытаюць больш часопісаў

У Поўднёвым Востраве перад вайною (г. зн. да 1939 г.) у вёсцы было толькі 5 падпісчыкаў газет. Цяпер у Поўднёвы Востраў пісьманосец прыносіць 50 экземпляраў розных часопісаў. Першае месца па колькасці экземпляраў займаюць газеты «Ніва» і «Грамада».

М. Х.

Як пакорміш, так падоіш

У Семятыцкім, Бельскім і Гайнаўскім паветах ёсць шмат вёсак, якія прадаюць малако дзяржаве. Аднак няма ў гэтых трох паветах такой вёскі, як Новаберазова (Гайнаўскі павет), дзе жыхары цяпер штодзённа прадаюць дзяржаве 1.000—1200 літраў малака. Ёсць такія гаспадары, што кожную раніцу нясуць да зборшчыка 30 і больш літраў малака.

Сакрэт у тым, што гаспадары Новаберазова добра кормяць кароў. Ёсць у гэтай вёсцы такія гаспадары, што кожны месяц за малако атрымоўваюць па 2—3 тысячы зл. а нават і больш.

М. Х.

Лёгкая смерць

У мінулым годзе мы пісалі аб найстарэйшых жыхарах Храбалоў, Бельскага павета — бабульцы Алесі Гліве.

Некалькі тыдняў таму назад, яна, маючы амаль 104 гады, памерла. Смерць яе была вельмі лёгкая. Амаль да апошніх дзён свайго жыцця Алеся Гліва была працаздольнай бабулькай і ўсе хатнія работы, да і не толькі хатнія, рабіла з вялікай ахвотай. За тыдзень перад смерцю бабулька заснула. Праспала яна 7 дзён, не прабуджаючыся, а на восьмы дзень памерла. Да самай смерці нічога ёй не балела.

(вб)

Бясплатны пункт юрыдычных парад адкрыты ў рэдакцыі „Ніва" кожны чацвер ад 11-12 гадзін.

Папраўка

У 16 № «Нівы» у артыкуле «Гадуем куранят» была дапушчана памылка. У чацвертым абзацы, замест «цукровыя буракі» трэба чытаць «цвіклавыя» і ў апошнім абзацы замест «...каб не стыкаліся з здаровымі», чытайце «хворымі».

У гэтым-жа нумары ў артыкуле Ул. Лебядзінскага «Некаторыя прынцыпы ленінскай палітыкі» у 3 калоны на стар. 4 у 4 вершы ад гары, замест «. нацыянальнай культуры», трэба чытаць «соцыялістычнай культуры».

Рэдакцыя просіць прабачэння ў чытачоў за дапушчаныя памылкі.

Сяўба

На здымку: Сымон Врублеўскі з Храбалоў з сынам сеюць авёс з «каробкі». Фота — І. Лясоцкі.

Гарцэры з Койлаў

заклікаюць усіх гарцэраў да зборкі грошай пацярпеўшым ад паводкі

25 атрад гарцэраў Койлаўскай школы першы ў Гайнаўскім павеце адгукнуўся на заклік Польскага Радыё і ў мінулым тыдні сабраў для пацярпеўшых ад паводкі 260 зл.

Гарцэры з Койлаў заклікаюць усіх гарцэраў Беласточчыны пайсці іх следам. (мб)

Толькі для закаханых

Сардэчныя тайны

Оля Н. з Гайнаўскага павета піша:

«Дарагое Сэрцайка! Мне вельмі спадабаўся куток — «Толькі для закаханых». Ты так добра радзіш і дапамагаеш. Таму і я звяртаюся да цябе аб параду і дапамогу. Я, як маладая дзяўчына, пакахала хлопца, які год таму вярнуўся з войска. Разам спатыкаліся на вечарынках, разам хадзілі шпацыраваць і былі вельмі шчаслівымі. Думалі, што так добра будзе нам заўсёды. Але здарылася інакш. Калі бацькі Косці даведаліся аб нашым каханні, проста забаранілі Косці спатыкацца са мною. Чаму? Вось таму, што мая маці другі раз замужняя. А на вёсцы, зразумела, як на вёсцы, на гэтую тэму ёсць многа гутарак, плётак. Бацькі Косці думаюць, што і я буду такой самай жонкай, што магу калісьці пакінуць Косцю і другі раз выйсці замуж. Дайшло раз і да таго, што бацька Косці прыйшоў і забраў яго ад нас з хаты. Ад гэтага часу Косця змяніўся. Пачаў больш цікавіцца іншымі дзяўчатамі, а мяне як-бы ўнікае. Парадзь, дарагое Сэрцайка, што маю рабіць, каб вярнуць любога Косці да мяне, і каб яго бацькі нічога на мяне не гаварылі?».

*

Дарагая Оля! Можа Косця і добры хлапец, але не хачу верыць, што ён Цябе сапраўды кахаў. Каб Косця Цябе сапраўды кахаў, каб сур'ёзна думаў аб Вашым будучым жыцці, то так не паступаў-бы.

Па-першае: стараўся-б пераканаць сваіх бацькоў, каб нічога кепскага аб Табе не гаварылі (калі нават і не заслугоўваеш); па-другое: ніколі так не паступіў-бы і не займаўся іншымі дзяўчатамі, забываючы пра Цябе. Праўдзівая любоў ёсць адна і яна не мае перашкод. Каб выясніць гэтую сітуацыю, паважна пагавары з Косцяй, скажы яму, што думаеш аб яго паводзінах, папрасі яго, каб выясніў Табе, што думае, і якія мае намеры ў адносінах да Тваёй асобы. Памятай, не пакарайся перад ім, ён вінаваты, а не Ты.

Многа шчасця Табе жадае

СЭРЦАЙКА

Цэны

на дзень 29.IV.1958 г.

жыта 100 кг	275—285 зл.
авёс 100 кг	295—305 зл.
ячмень 100 кг	345 зл.
пшаніца 100 кг	395—405 зл.
бульба 100 кг	120—130 зл.
салаціца 1 кг	27 зл.
свініна 1 кг	26—27 зл.
масла 1 кг	40—45 зл.
смятана 1 літр	16—18 зл.
цыбуля 1 кг	15—17 зл.
курыца	40—50 зл.

Куток гаспадыні

Аладкі з сухароў

Сухары прапусціць праз мясарубку або стаўчы, заліць гарачай вадой, паклаці дрожджы і паставіць гадзіны па дзве ў цёплае месца. Калі цеста падыйдзе, уліць яйка і размяшаць. Затым наліваць лыжкай на гарачую патэльню, змазаную маслам, і падсмажваць, як аладкі з цеста.

На 3 стадовыя лыжкі сухароў — 3/4 шклянкі вады, 2 грамы дрожджаў, 1 чайную лыжку масла, адно яйка.

Усякая усячына

Уваскрэс

У вёсцы Ракэтно ў Герцагавіне памёр селянін Матэ Папко. Па трох днях, калі яго ўжо занеслі на магілкі і хацелі хаваць, раптам адчынілася труна і здубеўшыя са страху прысутныя пачулі:

— «Мама, дай мне малака».

«Мерцвяка» аднеслі дамоў і хутка ён выздаравеў.

Расісцкая выдумка

Парламент Амерыканскага стану Місісіпі выдаў закон для шпіталяў, паводле якога кроў, узятую ў неграў, азначаюць спецыяльным знакам. Кроў гэтую забаронена пераліваць хворым белай расы. За парушэнне гэтага закону пагражаюць суровыя кары.

Жанатыя жывуць даўжэй

Амерыканскія статыстыкі даказваюць, што жанатыя жывуць даўжэй, чым старыя кавалеры і ўдаўцы. Яны значна менш хварэюць і не так часта здараюцца з імі няшчасныя выпадкі.

Статыстыка псіхічна хворых

Амерыканскі лекар неўролаг даказвае, што ў 2139 годзе не будзе ўжо нармальных людзей, а застануцца толькі псіхічна хворыя. Каб даказаць гэта ён карыстаецца статыстыкай, з якой вынікае, што 100 год таму назад на 535 асоб была адна псіхічна хворая, 40 год пазней ужо на 312 асоб адна хворая, і 30 год таму назад ужо кожная 150-тая асоба была псіхічна хворая, а 20 год пасля колькасць хворых дайшла да 1 прац. Калі далей пойдзе таксама — дык у 2139 годзе не будзе ўжо нармальных людзей. Доктар не растлумачыў, да якой катэгорыі ён залічыў сябе.

Ці малпы маюць мову?

Заолагі з універсітэта Кіото (Японія) пасля пяцігадовага даследавання паводзін малп на востраве Кіуму, дайшлі да пераканання, што малпы маюць сваю мову. На гары Такаяна жыве калонія малп, якія карыстаюцца гукамі. Прыкладам гук «фан-фан-фан» азначае перасцярогу перад небяспекай, а «кван-кван-кван» азначае — хадзі са мной. Малпы, паводле гэтых заолагаў здольныя «вымаўляць» цэлыя сказы, якія выращаюць пачуцці прыязні, здавальнення і паслухмянасці.

Гумар сатыра

Разбагацеў

— І даўно ты пабудаваў гэтую дачу?

Тады, як перайшоў працаваць у гэты кіёск...

(Паводле «Кракадзіла».)

Балючы зуб

Малы Федзя цэлы дзень плакаў — яму балеў зуб.

Маці пайшла з ім да зубнога лекара, які вырваў яму хворы корань.

Назаўтра калегі пытаюць у Федзі:

— Баліць яшчэ?

— Не знаю, — адказаў Федзя, — зуб застаўся ў лекара. (аб)

Простая прычына

У прыёмнай лекара.

— Вы ведаеце, гэты наш доктар вельмі добры чалавек. Хто-б да яго ні прыйшоў, ён па аглядзе ўсіх выводзіць аж за дзверы.

— Вы не ведаеце чаму? У мінулым годзе адзін хворы вышаў у яго футры, пакінуўшы сваё старое паліто.

аб

Як кум кума ратаваў

Стаяла гарачае, сухое лета.

— Пойдзем кум, пакупаемся, — звярнуўся кум да кума.

— Можна, — адказаў кум.

І яны вузенькай, пратоптанай у траве сцежачкай лянiва накіраваліся да ракі.

Не паспеў яшчэ адзін кум раздзецца, як другі разбегся і... буўтых з высокага берага ў раку. Баўтыхнуў, бышцам тая сякера за 5 злотых, і згінуў.

— Нешта ён доўга не вылазіць з вады, мабыць ракаў шукае, — філасофнічаў кум.

Раптам у вадзе забулькалі бурбалкі і ўслед за імі паказаўся перакрыўлены ад спалоху твар кума.

— Ратуй кумок, тапнюся! — закрычаў ён трапечучы па вадзе рукамі.

— Не трайць, куме, на дарма сілы, апускайся на дно — лаканічна параіў кум з берага, з задавальненнем калупаючы ў зубах травінкай.

Каханне

Быў у Агаты сынок Коля,
Бяды ён з моладу не знаў.
Калі падрос, — такая доля.
Ён Гэлю моцна пакахаў.
Гэля яго кахала тожа, —
Усім сэрцам і ўсёй душой.
Хацела замуж: — мой ты Божа
Коля жаніцца хацеў з ёй!
Калі дайшла весць да Агаты,
Што Коля з Гэляй хоча жыць.
І у суботу ехаць у сваты,
Потым сям'ю з ёй залажыць,
Агата проста ашалела,
І енчыць: «Барані-жа Бог,
Бо я яшчэ не адурэла,
Палячкі не ўпушчу у парог!»
На Гэлю зноў у роднай хаце,
Напала цэлая сям'я,
Крычаць: «Кацапа хочаш ўзяці:
Ты не дачка нам, а змяя!»
Сядзеў Коля і думаў думку,
Не чуў ён мацярынскіх слоў.
Паняў адно: — няма ратунку,
І выбраўся да Гэлі зноў...
Была вясна, птушкі спявалі,
Навокал расцвілі сады.
Яны пад ліпкаю ляжалі,
Не знаючы тугі - бяды.
У сэрцах іх было вяселле, —
І кроў кружылася хутчэй,
Гэля на Колю ўсё глядзела,
Не зводзіў і ён з яе вачэй.
Пасля абняў яе за шыю,
На грудзі поўныя налёг...
(А што далей было — я скрыю,
Бо падглядзець я іх не мог).
Калі яны пасля ўсталі,
Гляджу, да «Загсу» ўпрост пайшлі.
Цэлу дарогу усё спявалі,
Пра то, што шчасцейка найшлі.

ОСІП МЕЛЕША
Гарадок

Дні кніжкі

Вось і зялёны, вясёлы май да нас з'явіўся. Разам з ім прыйшлі і Дні кніжкі.

У гэтым годзе ў Дні кніжкі асноўную ўвагу звернута на вёску, таму што вёска ў нас цёмная, а кніжкі даюць і культуру, і асвету, і веды. Вось я і хачу сказаць, у абарону гэтай цёмнай вёскі, што калі ў нас і сустракаюцца людзі, якія «глядзяць у кнігу і бачаць фігу», то большасць людзей на вёсцы любіць кніжкі і разумее, што ў кнізе веды, а ў ведах — сіла. Нашы культурныя работнікі арганізуюць сёлета вулічны продаж кніг на сталах. Апрача таго будуць прадаваць кніжкі з аўтамабіляў.

Выходзіць, што зможам мы на кнігу паглядзець, пашчупаць яе, заглянуць у сярэдзіну. Нажаль купіць кніжку на роднай мове не зможам. Простая прычына. У вясковым гандлі няма сеткі беларускіх кніжак. Некаторыя шчаслiўцы за развязку якой - небудзь адгадданкі, ці рэдакцыі «Нівы» дастаюць беларускія кніжкі. Іншай дарогай наша кніжка не трапляе на вёску.

Гэтакі кракавяк з беларускай кніжкай атрымоўваецца таму, што ў аддзеле імпартаваных выдавецтваў Дома Кніжкі, слаба разбіраюцца ў беларускай культуры.

Таму, дарагія чытачы, у Дні кніжкі возьмемся і супольнымі сіламі пракладзем нашай кніжцы дарогу ў вёскі. Заказы на беларускія кніжкі прысылайце па адрасу: Дом Кніжкі ў Беластоку, вул. Сянкевіча 24. Такім чынам спынім казку пра белага бычка, што беларуская кніжка не карыстаецца зацікаўленнем. А хто гаворыць, што мы людзі цёмныя — ціпун таму на язык.

Дзядзька Лявонь

Святлічныя «рожкі ды ножкі»

Старажытная гісторыя не падала нам да ведама, рамантаваў Герастрат храм Арцяміды перад тым, як спаліць яго, ці не.

Аднак, несумненна, кожны чалавек, які не прадстаўляе для псіхіятра ніякага зацікаўлення, ўпэўнена адкажа: «Вядома, што не! На які чорт рамантаваць, каб потым разбурыць?».

А ўсё-ж такі Герастрат у пагоні за славай нацыскаў не на ўсе педалі. Куды больш ён праславіўся-б, калі-б дзейнічаў па метаду Прэзідыума ГРН у Крынках, Сакольскага павета.

Але аддайма голас фактам.

Недзе ў пачатку 50-тых гадоў гэтага стагоддзя «бацькі» Крынак вырашылі падняць на высокі ўзровень культурную дзейнасць сярод жыхароў свайго мястэчка. На адным з пасяджэнняў Прэзідыума ГРН яны аднагалосна пастанавілі прызначыць адпаведную суму са свайго бюджэту на рамонт знішчанага вайной будынка пры вуліцы Гродзенскай. Як вырашылі, так і зрабілі.

Хутка жыхары Крынак святкавалі «вялікае свята». У прысутнасці святочна апранутых «бацькоў» мястэчка, пры шматлікіх ды не зусім ужо зразумелых, доўгіх, аднак не менш урачыстых прамовах, на вуліцы Гродзенскай адкрыта грамадскую святліцу.

Ох, і весяліліся-ж тады жыхары Крынак! У мясцовай гасподзе гарэлка паплыла ракой шумнацечнай.

Ад таго часу ў святліцы закіпела культурнае жыццё. Выступаў мясцовы хор, ставіліся пастаноўкі. З цягам часу ўсё часцей наладжваліся тут небезалкагольныя забавы. Моладзь смялела.

Прайшоў яшчэ нейкі час — і святліцу (культурны цэнтр Крынак) пачалі здалёк абмінаць спакойныя людзі. Усё часцей чуваць былі адтуль прарэзлівыя крыкі: калі адзін хлапчук другога цагелкай па галоўцы пагладзіць, або ножыкам пад рэбрамі паказыча. Ну, што-ж, усяляк гуляе моладзь...

Цяпер на вуліцы Гродзенскай зусім ціха. Моладзь перайшла гуляць у святліцу пажарнікаў, якую нядаўна таксама ўрачыста адкрылі. А з былой святліцы засталіся, так сказаць толькі «рожкі ды ножкі».

У вокнах засталіся фрагменты футрын, быццам камфора, зніклі крэслы ды лаўкі. І толькі стаіць каля абдрапанай сцяны падзіраўленая ветэранка святлічных падзей — кафлёвая печка з вырванымі дзверцамі. Нават шчыты ў страсе нехта пакалечыў. А на дзвярах з вонку, нібы пасмешышча, вісіць вялізны замок, верны сторож грамадскай маёмасці...

— Ну, што-ж, нядрэнная была святліца, — успамінаюць няоожчыцу жыхары Крынак.

— Нажаль гаспадара яна добрага не мела, — дадаюць яны з жалем.

Некаторыя кажуць, што сучасныя «бацькі» Крынак пры дапамозе адпаведных фінансавых сродкаў намераны зноў «уваскрасіць» пакойніцу, цяпер з прызначэннем яе на жыллёвае памяшканне.

Ну, што-ж, узяўшы пад увагу, што Прэзідыум ГРН у гэтым годзе на рамонт памяшканняў атрымаў 500 тысяч (поўмільёна) злотых, верым, што гэта магчыма.

ШУЛЯК

Філасофская крама „Мудрачарпаліца"

(Купляем і прадаем бясплатна)

* * *

Аднойчы спыталі Арыстоцеля:

— Чым ты розніцца ад большасці людзей?

— Яны жывуць для таго, каб есці, я-ж ем для таго, каб жыць, — адказаў філосаф.

* * *

Адзін багаты чалавек зрабіў наступны надпіс на дзвярах свайго дома:

«Няхай ніякае зло не пранікне сюды».

— Якім-жа чынам праз гэтыя дзверы будзе праходзіць твая жонка? — спытаў багача Дзіяген.